

Sygn. akt **XI Ka 200/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2017r.

Sąd Okręgowy w Lublinie XI Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodnicząca SSO Elżbieta Daniluk

Sędziowie SO Artur Achrymowicz (spr.)

SO Elżbieta Wierzchowska

p.o. Protokolanta Wojciech Czajkowski

przy udziale Prokuratora Adama Hunka

po rozpoznaniu dnia 9 maja 2017r.

sprawy **R. M. (1)** urodzonej (...) w R.

c. Z. i K. z d. S.

oskarżonej o czyn z art. 231 § 1 k.k. i innych

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Łukowie

z dnia 12 stycznia 2017r. sygn. akt **II K 767/14**

I Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. uznaje oskarżoną za winną zarzuconych jej czynów, z tym, iż przyjmuje, że stanowią one wypadki mniejszej wagi:

w pkt. I – z art. 271 § 2 K.k.

w pkt. II - z art. 271 § 2 K.k. w zw. z art. 12 K.k.

2. na mocy art. 66 § 1 K.k. postępowanie warunkowo umarza;

3. w oparciu o art. 67 § 1 K.k. ustala roczny okres próby;

4. zwalnia oskarżoną od poniesionych w I instancji wydatków.

II Zasądza od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa 100 (sto) złotych opłaty za obie instancje oraz zwrot poniesionych w postępowaniu odwoławczym wydatków w kwocie 20 (dwadzieścia) złotych.

Artur Achrymowicz Elżbieta Daniluk Elżbieta Wierzchowska

XI Ka 200/17 P

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy uniewinnił R. M. od tego, że:

I w październiku 2011 roku, sporządzając na polecenie Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w R. sprawozdanie z wywiadu kuratorskiego w sprawie I. N. (...) dotyczącej rodziny W. i I. małżonków M., przekroczyła swoje uprawnienia, zlecając innemu kuratorowi społecznemu uzyskanie informacji niezbędnych do sporządzenia sprawozdania z wywiadu kuratorskiego oraz jednocześnie nie dopełniła swoich obowiązków jako kuratora zawodowego II Zespołu (...) przy Sądzie Rejonowym w Radzynie Podlaskim w ten sposób, iż w rzeczywistości nie przeprowadziła czynności w miejscu zamieszkania osób objętych ww. wywiadem, a tym samym, sporządzając w dniu 17.10.2011 roku sprawozdanie z wywiadu środowiskowego we wskazanej wyżej sprawie, poświadczyla w nim nieprawdę, co w konsekwencji stanowiło działanie na szkodę interesu publicznego;

tj. przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

II w okresie od marca do lipca 2012 roku, działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, przekroczyła swoje uprawnienia oraz jednocześnie niedopełniła obowiązków i poświadczyla nieprawdę, działając w konsekwencji na szkodę interesu publicznego w ten sposób, że:

- sporządzając na polecenie Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w R. sprawozdanie z wywiadu kuratorskiego w sprawie (...), dotyczącej ubezwłasnowolnionego J. H., przekroczyła swoje uprawnienia, zlecając kuratorowi społecznemu M. F. uzyskanie informacji niezbędnych do sporządzenia sprawozdania z wywiadu kuratorskiego oraz jednocześnie nie dopełniła swoich obowiązków jako kuratora zawodowego II Zespołu (...) przy Sądzie Rejonowym w Radzynie Podlaskim w ten sposób, iż w rzeczywistości nie przeprowadziła czynności w miejscu zamieszkania osób objętych ww. wywiadem, a tym samym, sporządzając w dniu 15.03.2012 roku sprawozdanie z wywiadu środowiskowego we wskazanej wyżej sprawie, poświadczyla w nim nieprawdę;

- sporządzając na polecenie Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w R. sprawozdanie z wywiadu kuratorskiego w sprawie (...), dotyczącej ubezwłasnowolnionej A. D., przekroczyła swoje uprawnienia, zlecając innej osobie uzyskanie informacji niezbędnych do sporządzenia sprawozdania z wywiadu kuratorskiego oraz jednocześnie nie dopełniła swoich obowiązków jako kuratora zawodowego II Zespołu (...) przy Sądzie Rejonowym w Radzynie Podlaskim w ten sposób, iż w rzeczywistości nie przeprowadziła czynności w miejscu zamieszkania osób objętych ww. wywiadem, a tym samym, sporządzając w dniu 25.05.2012 roku sprawozdanie z wywiadu środowiskowego we wskazanej wyżej sprawie, poświadczyla w nim nieprawdę;

- sporządzając na polecenie Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w R. sprawozdanie z wywiadu kuratorskiego w sprawie (...), dotyczącej ubezwłasnowolnionego A. C., przekroczyła swoje uprawnienia, zlecając kuratorowi społecznemu J. K. uzyskanie informacji niezbędnych do sporządzenia sprawozdania z wywiadu kuratorskiego oraz jednocześnie nie dopełniła swoich obowiązków jako kuratora zawodowego II Zespołu (...) przy Sądzie Rejonowym w Radzynie Podlaskim w ten sposób, iż w rzeczywistości nie przeprowadziła czynności w miejscu zamieszkania osób objętych ww. wywiadem, a tym samym, sporządzając w dniu 19.06.2012 roku sprawozdanie z wywiadu środowiskowego we wskazanej wyżej sprawie, poświadczyla w nim nieprawdę;

- sporządzając na polecenie Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w R. sprawozdanie z wywiadu kuratorskiego w sprawie (...) dotyczącej nieletniego P. M., przekroczyła swoje uprawnienia, zlecając innej osobie uzyskanie informacji niezbędnych do sporządzenia sprawozdania z wywiadu kuratorskiego oraz jednocześnie nie dopełniła swoich obowiązków jako kuratora zawodowego II Zespołu (...) przy Sądzie Rejonowym w Radzynie Podlaskim w ten sposób, iż w rzeczywistości nie przeprowadziła czynności w miejscu zamieszkania osób objętych ww. wywiadem, a tym samym, sporządzając w dniu 21.06.2012 roku sprawozdanie z wywiadu środowiskowego we wskazanej wyżej sprawie, poświadczyla w nim nieprawdę;

- sporządzając na polecenie Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w R. sprawozdanie z wywiadu kuratorskiego w sprawie (...), dotyczącej nieletniego M. O., przekroczyła swoje uprawnienia, zlecając innej osobie

uzyskanie informacji niezbędnych do sporządzenia sprawozdania z wywiadu kuratorskiego oraz jednocześnie nie dopełniła swoich obowiązków jako kuratora zawodowego II Zespołu (...) przy Sądzie Rejonowym w Radzynie Podlaskim w ten sposób, iż w rzeczywistości nie przeprowadziła czynności w miejscu zamieszkania osób objętych ww. wywiadem, a tym samym, sporządzając w dniu 21.06.2012 roku sprawozdanie z wywiadu środowiskowego we wskazanej wyżej sprawie, poświadczyla w nim nieprawdę;

- sporządzając na polecenie Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w R. sprawozdanie z wywiadu kuratorskiego w sprawie (...) dotyczącej ubezwłasnowolnionej K. G., przekroczyła swoje uprawnienia, zlecając innej osobie uzyskanie informacji niezbędnych do sporządzenia sprawozdania z wywiadu kuratorskiego oraz jednocześnie nie dopełniła swoich obowiązków jako kuratora zawodowego II Zespołu (...) przy Sądzie Rejonowym w Radzynie Podlaskim w ten sposób, iż w rzeczywistości nie przeprowadziła czynności w miejscu zamieszkania osób objętych ww. wywiadem, a tym samym, sporządzając w dniu 10.07.2012 roku sprawozdanie z wywiadu środowiskowego we wskazanej wyżej sprawie, poświadczyla w nim nieprawdę,

tj. czynu z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k.

Prokurator, stawiając zarzuty:

1. obraży art. 4, 7 i 410 K.p.k. przez dowolną, a nie kompleksową i analityczną ocenę dowodów, co doprowadziło do uniewinnienia;
2. błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na stwierdzeniu, że oskarżona nie popełniła zarzuconych jej czynów, gdyż osoby, którym zlecała przeprowadzenie wywiadów miały takie same kwalifikacje, jak ona;

wniosła o uchylene wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd Rejonowy rzeczywiście wadliwie ocenił wymowę zgromadzonych w sprawie dowodów. Otóż – wbrew Jego zapatrywaniom – fakt, że oskarżona w sprawozdaniach z wywiadów, których de facto sama nie przeprowadziła, opisując działania kuratorskie, użyła form bezosobowych, a zatem takich, które nie wskazywały wprost, że to ona wykonywała niezbędne czynności, w żadnym razie nie prowadzi do wniosku, iż „nie sposób dopatrzeć się tutaj jakiegokolwiek fałszerstwa w tym zakresie” (k. 735).

Jakkolwiek bowiem kuratorzy społeczni niewątpliwie mają równe z kuratorami zawodowymi kompetencje do przeprowadzania wywiadów środowiskowych (art. 90 i 91 ustawy z dn. 27.7.2001 r. o kuratorach sądowych, § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn. 12.6.2003 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych, czy też art. 174 pkt 6 K.k.w.), a zatem w tym zakresie – wbrew stanowisku Skarżącej – „posiadają stosowne uprawnienia, tj. takie same, co oskarżona” (k. 740v), to jednak nie tylko w świetle ugruntowanej i powszechnej praktyki, o której zeznawali przesłuchiwani w sprawie kuratorzy, ale przede wszystkim wobec brzmienia § 7 pkt 1d rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 12 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych¹ oraz § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 11 czerwca 2003 r. w sprawie regulaminu czynności w zakresie przeprowadzania wywiadu środowiskowego oraz wzoru kwestionariusza tego wywiadu² równie niewątpliwym jest, iż:

1) wywiad przeprowadzić może jedynie podmiot wskazany przez właściwy organ (oczywistym jest przy tym, iż wskazanie przez sąd kuratora zawodowego wynika zazwyczaj z braku oczekiwanych kwalifikacji kuratorów społecznych, więc jest merytorycznie uzasadnione i istotne dla prowadzonego przez sąd postępowania, a zwłaszcza dla rozstrzygnięcia sprawy, w której wywiad jest zlecany);

2) autorem sprawozdania jest osoba, która przeprowadziła wywiad.

Z powszechnie obowiązujących przepisów rozporządzeń wynika zatem, iż:

1) w odniesieniu do przypadków objętych zarzutami w niniejszej sprawie, skoro sądy nie zlecały wywiadów ogólnie kuratorom, lecz wyraźnie wskazywały, że żądają ich od kuratora zawodowego, to mógł je przeprowadzić i miał obowiązek to uczynić wyłącznie kurator zawodowy – R. M.;

2) zachodziło domniemanie, iż autorka sprawozdań, tj. oskarżona, osobiście przeprowadzała wywiady.

Sądy zlecające wywiady zostały zatem przez oskarżoną świadomie wprowadzone w błąd co osoby je przeprowadzającej, pozostając w błędnym mniemaniu, iż to ona je wykonała.

Sprawozdanie z wywiadu stanowi niewątpliwie dowód okoliczności mającej znaczenie prawne w rozumieniu art. 115 § 14 K.k. Skoro zatem oskarżona – we wskazany wyżej sposób – poświadczyła w sprawozdaniach nieprawdę, to tym samym wyczerpała swym działaniem znamiona określone w art. 271 § 1 K.k.

Wina oskarżonej, zważywszy jej wykształcenie, status zawodowy i związane z nim kwalifikacje, a w konsekwencji – poziom świadomości prawnej, nie budzi w ocenie Sądu Okręgowego wątpliwości.

Choć w oczywisty sposób nie dopełniła ona obowiązku przeprowadzenia zleconych wywiadów, a powierzając jej kuratorom społecznym – przekroczyła swe uprawnienia, to Sąd Okręgowy nie dopatrywał się w jej działaniu narażenia na szkodę interesu publicznego. Notabene znamię to nie zostało powołane w zarzutach aktu oskarżenia, a wywody na jego temat zamieszczone w III akapicie uzasadnienia apelacji na k. 742 (zwłaszcza w świetle wspomnianych na 4 stronie niniejszego uzasadnienia przepisów ustawy o kuratorach sądowych) są zupełnie nieprzekonujące.

Nadto, w ocenie Sądu Okręgowego, art. 271 K.k. stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 231 § 1 i 2 K.k.

Rozważając – stosownie do art. 115 § 2 K.k. – stopień szkodliwości czynów oskarżonej, Sąd Okręgowy uznał je za wypadki mniejszej wagi, o jakich mowa w art. 271 § 2 K.k.

Uwzględniając przy tym stosunkowo niewysoki poziom zawinienia – doszedł do przekonania, iż niecelowym byłoby jej skazanie (a tym samym – stosownie do zakazu z art. 454 § 1 K.p.k. – uchylanie zaskarżonego wyroku i przekazywanie sprawy do ponownego rozpoznania), natomiast w świetle jej dotychczasowego sposobu życia zasadnym jest przekonanie, że mimo warunkowego umorzenia postępowania będzie przestrzegać porządku prawnego, przy czym minimalny okres próby będzie wystarczający dla weryfikacji tej prognozy.

Konsekwencją tego stanowiska była zmiana wyroku, a w jej następstwie – obciążenie oskarżonej stosowną opłatą od umorzenia oraz zryczałtowaną równowartością wydatków postępowania odwoławczego.

Artur Achrymowicz Elżbieta Daniluk Elżbieta Wierzchowska

1 § 7 Po przeprowadzeniu wywiadu kurator rodzinny:

1) sporządza pisemne sprawozdanie z wywiadu zawierające:

d) podpis osoby przeprowadzającej wywiad

2 § 1

1. Wywiad środowiskowy, zwany dalej "wywiadem", przeprowadza podmiot wyznaczony przez organ zarządzający wywiad